

CO-Operatie Model als duurzaam groen kosmopolitisch Wereldbeeld

Over onze gemeenschappelijke toekomst 21: Duurzame huis-houding gedragen en verantwoord door kennis van wereldburgers

door Juri Czabanowski

In onze huidige tijd van razende globale verandering is een samenwerking, CO-Operatie, tussen diverse maatschappelijke groepen als pijlers voor een duurzame huis-houding in de samenleving behalve wenselijk ook noodzakelijk om de 'meer met minder'-uitdaging¹ als toekomstgericht en -gerecht scenario na te streven. Synergie door collectief bewust denkende en handelende wereld-burgers (kosmopolieten in kosmopolis) draagt bij aan meerwaarde en vormt tevens de (voor)waarden voor die **noodzakelijke** mentaliteitsverandering: solidariteit door **samenwerken** en eerlijk delen.

Over GELOOF/Spiritualiteit

Heilig Land Stichting: een uniek fenomeen. Doel: gelovige christenen een idee geven over hoe het leven van Jezus Christus was door het nabootsen van een stukje Palestina in de omgeving van Nijmegen ten tijde van zijn leven. Inmiddels zijn naast christendom, jodendom ook islam vertegenwoordigd als 3 geloven uit deze contreien. Nu is het doel om voor kinderen een indruk te geven over het ontstaan van wereldgodsdiensten. Het Oriëntalis, openlucht museum, hier gelegen in het midden Oosten des lands, is na grondige restauratie weer in weekends geopend.

Hoewel de rol van geloof in grote delen van onze huidige samenleving is verminderd, blijft zeker de wijze waarop spiritualiteit kan worden beleefd nog steeds inspirerend. In Nijmegen was een tentoonstelling in het Architectuur Centrum Nijmegen (ACN) aan het werk van Jan Stuyt, die onder andere veel ontworpen heeft voor de Heilig Land Stichting, onder meer de Cenakelkerk gewijd (zie afb.1 exterieur en 2 interieur koepel).

De cenakel verwijst naar het gezamenlijke maal, cena, als bindend bijeenzijn, het eerlijk delen van brood, spijs, water en wijn. Alleen wie deelt weet dat hij/zij leeft in verbondenheid met anderen en met hetgeen hem/haar omringt. *Dank u (dank ons, onze broeders en zusters) voor ons dagelijks brood! Dank u voor deze mooie morgen, dank u/ons voor al wat leeft.* Het is verantwoordelijkheid² van de mensen om zorg te dragen³, goede rentmeester (good steward) te zijn, niet in schoot van een Schepper te schuiven.

De specie mens is in de evolutietheorie een creatie van een evolutionair spel van leven en overleven, selectie (Darwin's struggle for life, survival of the fittest) die dankzij samenwerking een bijzondere plek op de Aarde verworven heeft. Indien de mens samenwerkt weet hij onvoorspelbare zaken voor elkaar te krijgen. Prachtige bouwwerken en steden getuigen van zijn vermogen om schoonheid te creëren. Het samenspel van iedereen en alles. Het ware verbond, synergie als de universele liefde en inspiratie.

Het scheppen vanuit een oerbron van puurheid en heldere geest in gezond lichaam.

Spiritualiteit kan gezien worden als het zenden en ontvangen van geestelijke inspire-rende gedachte, een zendingskracht om vanuit een beweging, een golf uit te dragen en te verspreiden (zie afb.2: schildering in koepelgewelf Cenakelkerk: zendingskracht als vibrerende zeegolven voorgesteld). Spiritualiteit als een inspirerende boodschap per ether, het 5^e oer-element, verbindende schakel, vonk (anima) tussen Aarde, Lucht, Water en Vuur, die wederom met 5 oer-zintuigen (ruiken, horen, zien, voelen en proeven) in verbinding staan. Synesthesie als een overkoepelend 6^e zintuig, echter ook waakzaamheid (speurzin).

Duurzaamheid

De verspreiding van de Boodschap Duurzaamheid, voorwaarde van het Aardse Bestaan, de heelheid in eenheid (Leven) in veelheid van variatie (biodiversiteit) berust op het eerlijk delen, vruchtbare brood (de wereldkoek, Gaia's placenta) het manna en het brood, delen. Gaia is onze

¹ In onze directe gemeenschappelijke toekomst zullen we een gepaste methode vinden om de resterende hulp- en grondstoffen op Aarde op een humane en rechtvaardige wijze te verdelen: met meer mensen met minder voldaan en tevreden samenleven om globaal een duurzame vooruitgang en voortbestaan te boeken. Een daad-werkelijke uitdaging om een brood- en visvermenigvuldiging tot stand te brengen door vreedevolle omgang mogelijk gemaakt door internationale samenwerking en wederzijds respect tussen (multi)culturele groepen en individuen.

² Verantwoordelijkheid in wederzijds zorgzaam gedrag, elkaar fysiek, mentaal en spiritueel (op)voeden, is een beargumenteerd antwoord op de essentiële kernvraag naar de bestaanswaarde.

³ Immanuel Kant spreekt in zijn essay Over Verlichting (Erklärung) van eigen verantwoordelijkheid van ieder.

draagmoeder, zij is de vruchtbarende en -dragende Moeder Aarde.⁴ Alles bestaande brengt zij voort, zij stelt zich dienstbaar op; de mens moet leren haar beter te eren en respecteren door een waardig rentmeesterschap (ethical steward-ship), haar dragen. Door ontwikkeling techniek is hij overmoedig geworden en denkt boven haar te staan.

Deze boodschap blijf: een eerlijke verdeling van voedsel onder ALLES wat leeft.

Duurzaamheid is een ontwikkelingsproces dat bijdraagt om onze planeet op een draag-bare, draaglijke en verdraagzame wijze in dynamisch evenwicht te houden: levensvat-baar (sustainable). Voor nu en voor later, our common future, aan onze erfgenamen (*Brundtlandrapport*, 1987). Wij zijn als goede rentmeesters verplicht hen een aangenaam erf achter te laten. Dit is enkel mogelijk door solidair de handen in elkaar te slaan en sa-men te werken, niet uitbuitend, maar opbeurend. Solidariteit en coöperatie als enigszins verstofte deugden zullen naar enig poetsen opnieuw in lichtgevende glans oplichten.

In een vrije markteconomie waar individualisme en winst als prioriteiten en deugden gelden, is iedere vorm van collectiviteit en coöperatie verdacht. Echter oude zingevende stralen zullen oplichten naar ieder, gevend en ontvangend in wisselwerking.

Afb.1 Jan Stuyt, Cenakelkerk, Heilig Land Stichting Afb.2: Piet Gerrits, interieur koepel met Pinkstervoorstelling (foto's: met dank aan homepage Rob Cassato (l) en noviomagum.web-log.nl (r) op Google plaatsen)

Toelichting

Afb.1: Parochie- en bedevaartkerk Cenakelkerk. Na restauratie is nu lichtgeel/leemkleurig Neo-byzantijns/ neoromaans koepelkerk, 1913-'15.

Afb.2: zie verspreiding Heilige geest, Pinkstervoorstelling (prachtig door zonlicht verzinnebeeldt) gerestaureerd, betonnen koepelconstructie ir. Jan Wiebenga (gewaagd: grootte doorsnede destijds).

Tafel van verbond

De auteur staat achter altaar, oorspronkelijk een offerplaats, de heilige plek waar de verbinding van het Aardse met het Boven aardse, het Universum, wordt gemaakt. Een altaar kan ook als gedekte tafel met voldoende voedsel voor ieder aanwezige gezien worden. Wie geloofde zou geen honger lijden, maar voorzien (voorzienigheid) worden, niet in overvloed maar in voldoende en gezonde mate. Vroeger mocht het altaar enkel door spiritueel daarvoor opgeleide geestelijken, (hoge)priesters, worden betreden. Zij beschikten over kennis van de wisselwerking van het Aardse (vergankelijke nu, momento mori, Hiernumaals) en het Hogere (eeuwige Hiernumaals). Gedeelde kennis waarover nu in het hier velen beschikken, maar zij zetten ze helaas niet altijd in waardig en waardevolle bijdragen om. De inspirerende figuur Jezus Christus, een ziener door velen als de ver-losser, Messias, lichtbrenger, gezien, toonde hoe eenvoudig en rechtvaardigheid een liefdevol levenspad verlichtte, met het uitdragen van naastenliefde als een der allergrootste en hoogste deugden.

Waarden en normen die door deugden voorgeleefd kunnen worden, worden nu veelal door de jacht naar status en vermogen afgedaan als oubollige houdingen die in een snelle tijd van consumptie enkel storend vertragen, terwijl zij de bouwstenen voor een daadwerkelijke duurzame samenleving vormen, fundamenten van standvastigheid en stabiliteit, evenwicht in een ontworpen wereldorde, mede veroorzaakt door onevenwichtig gedrag en verdeling. Deze ontworpen leidt wederom tot onvrede en oorlog. Puur omdat onrechtvaardigheid op den duur tot natuurlijk verzet en opstand leidt. **De zin geven aan Tafel van verbond is het samenzijn en delen.**

Het interieur van de onderstaande kapel (tegenover hoofdgebouw; zie afb.6) van het sanatorium (tbc.hersteloord, zie onderaan essay foto met zusters) Dekkerswald (ontwerp complex arch. Edouard Cuypers, 1913).

⁴ ©Juri Czabanowski : onze draagmoeder is Gaia, zij is de vruchtbarende Moeder Aarde, Nijmegen 2011.

Afb.3: fotograaf Jan Willemsen, van gerestaureerde kapel Dekkerswald

afb. 4: in het midden van de middenste cirkel is Altaargedeelte Dekkerswald, vroeger sanatorium

Toelichting: Achter in 'absis' van kapel (afb.3) het mozaïek van het Laatste Avondmaal, Jezus Christus in midden staand tussen zijn apostelen aan tafel voor laatste gezamenlijke maaltijd, in absismozaïek van Piet Gerrits, een kunstenaar met wie architect Jan Stuyt veel samenwerkte, ook in de Cenakelkerk (afb.1 en afb.2) in Heilig Land Stichting te Groesbeek.

Geschiedenis Heilig Land Stichting

Samen zijn de heren Stuyt en Gerrits met monseigneur bisschop Jan Suijs naar het Heilige Land gereisd om inspiratie op te doen voor de bouw van een terreinencomplex dat de gelovige christenen een indruk moest geven hoe het leven van Christus eruit had gezien, later Bijbels Openlucht Museum, later themapark Museum Oriëntalis (in afwachting van heropening na flinke restauratie). Misschien bekend is er een vete ontstaan of het oorspronkelijke bijbels museum wel voor andere wereldgodsdiensten zoals Jodendom en Islam uitgebreid mochten worden. Het bisdom Den Bosch zag het verlenen van toegang en educatie van het themapark niet verantwoordelijk en wenselijk voor uitbreiding dan enkel het christelijke geloof. De voorafgaande directeur (drs. Pieter Matthijs Gijsbers en bestuur en prominente politici zoals de heer dr. Van Agt, woonachtig in de Heilig Land Stichting zagen juist de uitbreiding met religies als wenselijk. Een stap naar verbreding van begrip geloof i.p.v. verdieping in een geloof. Wat kan geloof bij- en uitdragen?

Vredescentrum: Unicum plaats van alle wereldgodsdiensten

Mijn voorstel is om het herstelde bijbelse park inderdaad open te stellen voor alle godsdiensten die zich in het Heilig Land manifesteren. De naam van het openluchtmuseum Oriëntalis doet ook gerecht aan de godsdiensten en leren van Boeddhisme, Taoïsme en Confucianisme. Het zou goed zijn als dit museum een **oord van vredig bijeenzijn en samenwerking, Unicum, een universeel centrum van geloof** (geestelijk Unicef) tussen allerlei religies werd, **geloof als een bindend** middel wordt ervaren in plaats van scheiding en conflict. Eenheid in verscheidenheid, het tolereren van andersdenkenden en anders-gelovigen, elkaar versterken i.p.v. bevechten. De groei naar een kosmopolitisme, een wereldburgerschap, waar de mens en humaniteit voorop staat, gelijke behandeling van iedereen.

Een plek die bijdragen kan aan het overbruggen van een in eerste instantie bestaande conflict tussen Joden en Moslims, waar echter eveneens ook jeugdige en volwassen Christenen de **overeenkomsten** tussen deze godsdiensten ervaren. Hier kan lering getrokken worden door het uitwisselen van diverse rituelen als cultuurverrijking.

Vrede Midden Oosten

Hoeveel is er niet aan gelegen om de Palestijnse kwestie die nog steeds tot conflicten leidt, op te lossen,? De stichting van Palestina, te komen tot een vreedzaam naast en met elkaar leven in het Midden Oosten! Minderheden dienen altijd beschermd te worden door meerderheden, de plicht van de sterkere. Zo zou de mens zijn sterkte en intellect kunnen inzetten om de diversiteit van alle andere levenssoorten zo goed mogelijk te beschermen.

Niet voor niets zijn hier in Midden Oosten nu rellen en revoluties, een eeuwige brandhaard door opgepropte woede waar alleen door het gehoor naar rechtvaardigheid en respect en tolerantie van allen een vredige oplossing gevonden kan worden. Ieder in zijn/haar waarde laten, niet het een superieur aan het andere meten, niet mensen tegen elkaar uitspelen, maar juist proberen te verbreederen, de gelovigen wijzen op het hoogste doel om elkaar lief te hebben en als naaste te zien en ervaren. Van elkaar leren, samenwerken, elkaar de hand reiken, op elkaar afstappen in en wereld die meer dan ooit naar een dynamisch evenwicht verlangt, het deels uitschreeuwt, waar de mens humaan wordt behandeld en de omgeving met respect en zorg behandeld; de mens als rentmeester leert de Natuur te respecteren, door haar niet te dwingen, maar leert hoe de samenhang tussen alles wat leeft met elkaar verbonden is, in de zin de **mystieke verbintenis** van het Leven, het Bestaan, op onze prachtige planeet Aarde. Alle schoons dat leeft en dat onze uiterste aandacht verdient om behouden te blijven, elke strijd, vete, oorlog leidt tot zoveel onnodig leed en verwoesting in een wereld die op zoek is om humaan een einde te maken aan honger, ziektes, en de oorzaak van alle ellende haat en geweld.

Een liefdevolle onderlinge omgang leidt tot een vreedzame maatschappij, een samenleving waar respect, tolerantie en waardering voor het leven als hoogste doel wordt ervaren. **Het naast en met elkaar leven, als naasten dus!**

Gelijkwaardigheid

Gelijkwaardig ook al zijn we allen uniek. Juist deze uniciteit maakt onze samenleving zo rijk en weelderig, bont en smaakvol. Wij zijn als mens een onderdeel van de biodiversiteit. Wij zijn als nadenkende soort met meer intelligentie dan elk ander levend wezen voorzien, hetgeen niet verward moet worden met gezond boerenverstand. Juist de **intuïtie, verbondenheid met Aarde**, zou nu gelinked moeten worden aan het rationele denken, de eco-logica van de emotie koppelen aan de logica van het verstand, de **verbinding tussen hart en verstand**, van gevoel en intellect is meer dan ooit gevraagd elkaar in synthese te bevuchten, een uitweg te vinden in een dolgedraaid en deels onwaardige omgang met elkaar en de omgeving; enkel respect voor het leven kan ons redden en zal bijdragen een dynamische koers richting duurzame samenleving te door een ontwikkeling die humaan-ecologisch georiënteerd is, de gezondheid van de mens en de vitaliteit van het milieu als hoger doel en streven ziet. Als we elkaar steunen en wij de bedreigde omgeving, de soortenrijkdom van alle leven beschermen, geven haar een **kans om te herstellen** (zie CO-Operatie Model) in plaats van langer te lijden en uiteindelijk uit te sterven , te verdwijnen als soort.

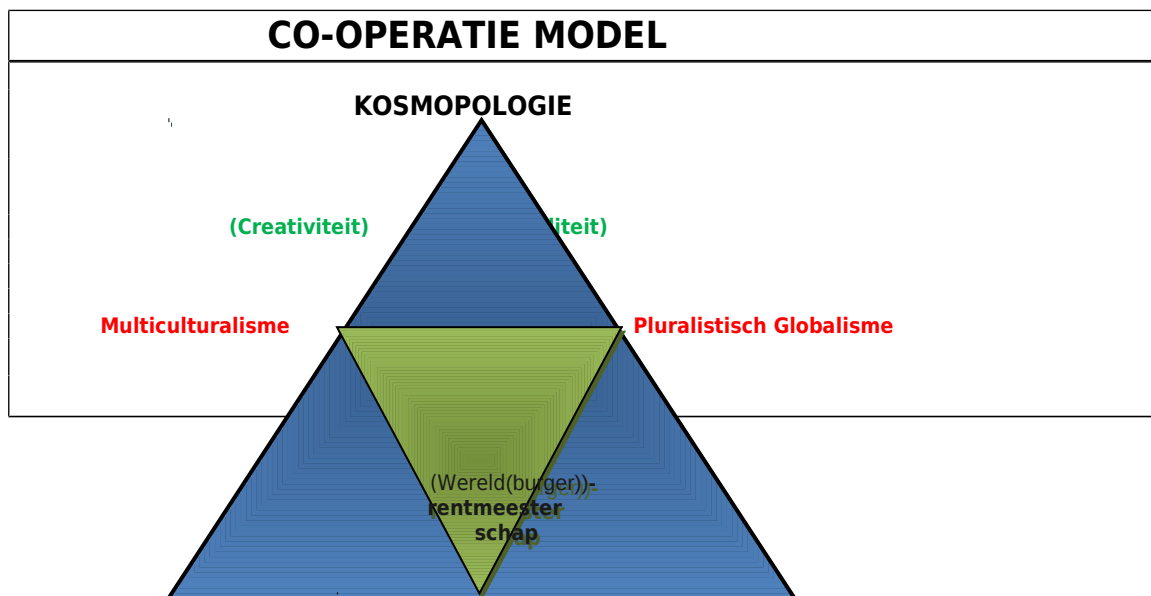
Paradise revisited

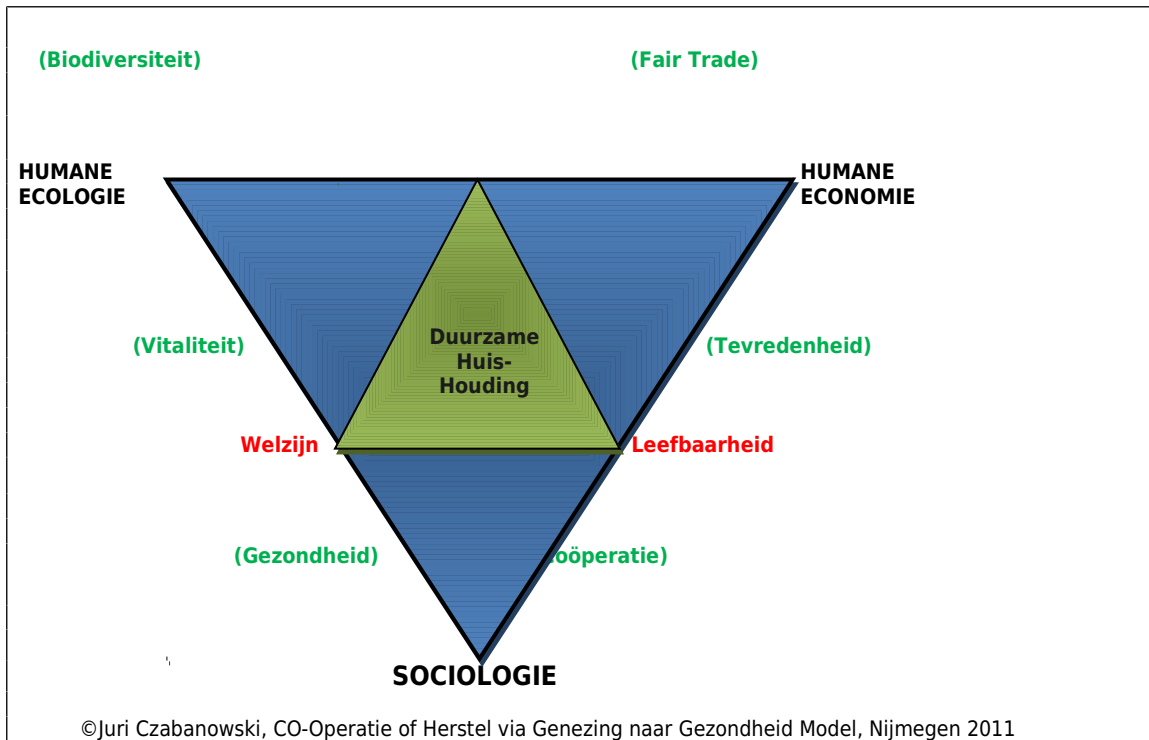
Het paradijs wordt niet voor niets voorgesteld als een oord waar de veelvoud aan en van leven in alle opzichten in vrede en welzijn naast elkaar leven. De terugkeer van Paradijsvogels (ze zijn op sterven na bijna uitgestorven, staan op de rode lijst van bedreigde diersoorten). Is het niet aan de orde om verenigd de handen in elkaar te slaan en koppen eendrachtig bij elkaar te steken om tot verantwoorde oplossingen te komen voor de mondiale vragen zoals de 8 millennium doelen.

De Natuur is zo van slag, ontwricht en uit balans geraakt mede de klimaatverandering, dat het lijkt alsof zij het menselijk gedrag meer dan beu is, niet langer tolereert en ons wijst en maant voor onverantwoord handelen; de natuur "wreekt" zich , toont haar ontembare kracht, die wij als mens denken te controleren, maar de Natuur wordt door een grotere ziel, het Allesomvattende geleid en gedreven, de onbewogen beweger, die niet langer onbewogen is, maar geschokt, fel reageert en de universele kracht van het Zijnde manifesteert. De mens speelt een gevaarlijk spel om zich zelf op de troon van de scheppende Natuur te plaatsen en zich als kroon van de schepping niet gepast gedraagt door het Leven niet met buitengewone zorg te respecteren, als heilig te beschouwen en te benaderen. Een waardige houding van de mens is vereist!

Our Common Future 21

Op naar een gezamenlijke duurzame toekomst 21 (21ste eeuw), een groene blauwdruk van onze planeet Aarde, of Gaia, een die de koppeling tussen de **verhouding van mens en milieu als maatstaf** neemt, de humaan-ecologische (Multi-culturele bio-diversiteit) en humaan-economische (fair trade) samenhang en samenleving nastreeft: People-Planet-Profit (aangevuld 4^e Pneuma), ofwel Mens-Ecologie-Economie-Kosmopologie (het 4^e studiegebied in mijn model genoemd). Humane ecologie is de ecologie van de mens, de wisselwerking van de interrelatie tussen de mens en zijn omgeving, het milieu. Humane economie is de economie die gekoppeld aan de menselijke maat is, de mens als maat(staf), een economie gebaseerd op overzichtelijkheid en beheersbare afmetingen. Kosmopologie is een nieuw woord (neologisme) voor de leer van de mens t.o.v. zijn directe omgeving of milieu, naar indirecte omgeving, de (micro-macro)kosmos, het universele, de verbinding met het Alzijnde en alles omgevende. Hoe heeft de heelheid invloed op het Aardse leven? De kalenders van Maya en de bouw van de piramiden van Cheops, de versluisde wijsheid, de Theosofie, Antroposofie en Pansofie, van de wederzijdse relatie tussen de wisselwerking van mens en de kosmos, zijn kennis-onderdelen van de kosmopologie. Verder is (wordt via internet en sociale media) het de leer van de samenleving van de wereldburgers (kosmopolieten) en zijn steeds groter wordende kosmopolen (wereldsteden) die multi-culturele biodiverse leefgemeenschappen herbergen en door **creativiteit en open mentaliteit** onze 'homelands' van sanadomes in global cities in mega regio's van de gemeenschappelijke toekomst in 21ste eeuw vormen.

Afb.5: CO-OPERATIE MODEL ALS KOSMOPOLITISCH DUURZAME HUIS-HOUDING of Our Common Future 21;

Figuur: groene blauwdruk planeet Aarde, verhouding aardop.:wateropp.= 1:3 , Nijmegen 2011

Bovenste grote blauwe driehoek omsluit inspiratie/ideeën(wereld) en onderste driehoek de weldaden(wereld).

Doel synergie wereld(burger)rentmeesterschap en duurzame huis-houding is een groene evolutie en economie.

(Alternatief voor ontwikkeling Duurzame Samenleving tegenover economisch kapitalistisch wereldbeeld)

Korte uitleg model

Holistisch en synergetisch **CO-Operatie** (wereldwijd gemeenschappelijk (groen) herstel door **internationale samenwerking**) model integreert duurzame huis-houding en wereldburgerschap (Kosmo-politisme) die een groene (r)evolutie ontketent, de mens als high&lowtech bio/econaut, de planter en eigen voedsel-voorzienaar: een groene steward. Een duurzame kosmopolitische samenleving wordt ondersteund door vier **processen** (in rood) te weten (klokgewijs) pluralistisch globalisme, leefbaarheid, welzijn en multi-culturalisme. Onderling worden processen naar 4 kwalitatieve hoekpijlers (economie, sociologie, ecologie, kosmopologie) gekoppeld door 8 **condities/voorwaarden** (in groen): mentaliteit, fair trade, tevredenheid, coöperatie, gezondheid, vitaliteit, biodiversiteit en creativiteit.

Vanuit de daadkracht van de samenwerking (CO) van mensen (sociologie) en de inspiratie van hun ideeën (kosmopologie) ontstaat een helende werking, een herstel (Operatie), een synergetisch verbond (CO-Operatie) van het dynamisch evenwicht tussen ecologie en economie, een duurzame huis-houding die door alle wereldburgers gedragen wordt. Herstel geschied in 3 procesfasen: herstel-genezing-gezonde vitaliteit tijdens Nieuwe Noodzakelijkheid (Green New Deal(ism) of **Green I**-dealism of Togetherness in Wellness).

Kosmopologie is de leer die een nieuw bewustzijn in denken en handelen, die ideeën voor de Duurzaamheid (Sustainability), een ontwikkelingsproces, begeleidt en stimuleert.

Kosmopologie is zodoende de algehele leer van de huishouding van een wereldstad (kosmopolis) waarin vooral multi-culturele wereldburgers (kosmopolieten), samenleven volgens een democratisch holarchisch stelsel, de kosmopolitiek. De Wereldburgerschap kiest regionaal, nationaal en mondiaal democratische kosmopolitici (wereldleiders); een verstrekkende, mondiaal bevoegde regering in de vorm van Verenigde Naties (o.a. *Ecofilosofie* van Hendryk Skolimowski ondersteunt Kosmopologie, zie ook Ahrweiler *Kosmopolitismus*).

Dit alles is verdere uitwerking van mijn proefschrift *Humaan-Ecologisch Georiënteerde Woningbouw*, zij het dat er een directe koppeling naar de woningbouw wordt gemaakt.

Gezonde en toekomstgerichte en -gerechte herbestemming van bestaande bouwwerken

Het woordgebruik van Sanatorium kan als sanadome, gezonde betaalbare woningen worden getransformeerd! Woningen die enerzijds omringd zijn door vitale bos/groen en gezonde lucht-, zon- en daglichtintrede en anderzijds door toepassing van natuurlijke of natuurverbonden bouwmaterialen een vergaande bijdrage leveren aan een duurzame ontwikkeling in de bouwwereld.

Afb.6: Hoofdgebouw vroeger sanatorium Dekkerswald, Groesbeek

Symmetrie in bouw als een vorm van harmonisch bouwen, afgestemde architectuur. Bouwen met proporties, gulden sneden als universele schoonheid ervaren. Eenheid in veelheid: een wisselwerking tussen groot geheel (heelheid/holisme) en onderdelen (verdeeldheid,verdeling). Harmonisch bouwen: bijdrage aan wereldvrede.

De CO-Operatie staat voor een nieuw wereldbeeld dat een verantwoordelijke samen-werking door collectieve en integrale aanpak tussen allerlei mogelijke groepen, (dwars) verbanden en instituten centraal te stellen. De bundeling van synergie en het symbio-tische verbond tussen de wereldburgers (kosmopolieten) in allerlei verbanden kan als voorwaarde voor de duurzame samenleving als meerwaarde een waardevolle bijdrage leveren om de broodnodige verandering binnen de wereldgemeenschap en haar onder-linge omgang en met haar (gebouwde en natuurlijke) omgeving, het Leven zelf op een bewustere manier op een hoger niveau te tillen: Samen-Leven in Nieuwe Noodzakelijkheid.

Dit samenwerkingsverbond, CO-Operatie, draagt wezenlijk bij aan een duurzame ontwik-keling door verscheurde of verbroken onderlinge verbanden opnieuw de mogelijkheden tot herstel te bieden. Een helend proces-in-wording door overeenkomsten te stimuleren: bewust gekozen en gedragen duurzame huis-houding op wereldschaal in de 21ste eeuw.

Juri Czabanowski is kunst/architectuurhistoricus gepromoveerd op een architectuurhistorische studie naar de geschiedenis van het duurzame bouwen op humaan-ecologische (voor)waarden aan de TU/e in 2006. Hij is werkzaam als docent, onderzoeker, adviseur, museum- en stadsgids. Sinds 2006 oprichter **Urchitecton**, bureau voor geschiedenis duurzame architectuur en huis-houding.

© Juri Czabanowski, artikel *CO-Operatie Model als duurzaam groen kosmopolitisch Wereldbeeld*, Nijmegen 2011

Kopiëren van passages is toegestaan mits in gepast verband en vermelding van auteursnaam en hoofdtitel van artikel zoals hierboven aangegeven.